

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách so zameraním na infekčné ochorenia.

Cieľom kurzu je sprostredkovať účastníkom vzdelávacieho modulu informácie o hygiene a metódach práce pri hygienických opatreniach so zameraním na infekčné ochorenia, s dôrazom na úlohu odborných a obslužných činnosti personálu ako aj na dodržiavanie hygienických zásad a epidemiológie pri lôžku klienta v pobytových zariadeniach sociálnych služieb a v domácej opatrovateľskej starostlivosti.

Prvá časť štúdia je zameraná na všeobecné zásady a hygienu prostredia v ktorom klient žije, širšieho i intímneho (hygiena lôžka a pod.), zásady dezinfekcie a sterility, na hygienickú starostlivosť o telo klienta, kožu, nechty, vlasy a pod.

V druhej časti sa účastníci kurzu oboznámia so základmi epidemiológie, mikrobiálnej situácie u nás, možnostiach prenosu mikroorganizmov a preventívnych opatreniach.

Po absolvovaní vzdelávacieho modulu by absolventi mali byť schopní samostatne teoreticky i prakticky vedieť pripraviť klientovi hygienicky optimálne prostredie a pomáhať mu v prevencii a v boji s infekčnými ochoreniami.

1. Cieľové skupiny:

- Odborní pracovníci sociálnych služieb
- Vedúci pracovníci zariadení, ktorých cieľom je zabezpečiť hygienické a bezpečné prostredie pre klientov aj zamestnancov
- Manažéri kvality

2. Požadované vstupné vzdelanie

Odborné vzdelanie pre prácu v sociálnych službách.

3. Profil absolventa (vedomosti a zručnosti)

Absolvent/odborník:

- má všeobecné poznatky z oblasti hygieny a epidemiológie.
- má vedomosti k usmerňovaniu ďalších odborných a obslužných pracovníkov o hygienických zásadách pri lôžku klienta v domácom prostredí a v prostredí zariadenia sociálnych služieb počas epidemickej/pandemickej situácii.
- pozná optimálne hygienické podmienky prostredia klienta v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.
- pozná zásady správnej hygienickej starostlivosti o telo klienta, ktorý je ohrozený infekčným ochorením, alebo je u neho diagnostikované infekčné ochorenie.
- pozná základné fázy epidemiologického procesu a možnosť ich ovplyvnenia v prospech klienta.
- pozná prejavy najčastejších infekčných ochorení u klientov v domácom prostredí a v pobytových zariadeniach sociálnych služieb.
- pozná možnosti prevencie a terapeutickú intervenciu.
- vie vypracovávať hygienicko-epidemiologický plán.

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

4. Metódy výučby

Lektor/multiplikátor ovláda a volí vyučovacie stratégie, metódy a postupy tak, aby zahrňovali interaktívne zážitkové a skúsenostné učenie, rozvíjali kompetencie zamestnancov/študentov. Popri klasických formách prednášky, výklad, demonštrácia, inštruktáž, využíva nacvičovanie a tréning jednotlivých metodických postupov a ich upevňovanie.

5. Forma záverečnej skúšky

Teoretická časť vzdelávania sa ukončuje písomným testom.

Absolvent získa Osvedčenie: **Kurz Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách so zameraním na mimoriadnu situácie epidémie/pandémie**, ktorý ho oprávňuje vykonávať prípravu a kontrolu základných hygienických a epidemiologických opatrení a dokumentovať správnosť metodických postupov.

6. Celkový rozsah vzdelávacej aktivity: 12 vyučovacích hodín

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

<u>Rozpis učiva</u>	Počet hodín
1. Všeobecné pojmy	2
1.1 Vymedzenie pojmov hygiena a epidemiológia	
1.2 Metódy práce v hygiene	
1.3 Úloha odborného pracovníka pri dodržiavaní hygienických zásad a epidemiologickej prevencie.	
2. Hygiena prostredia	2
2.1 Vplyv životného prostredia na zdravie a komfort klienta	
2.2 Optimálne prostredie klienta	
2.3 Základy dezinfekcie	
2.4 Prehľad ochranných pracovných pomôcok	
3. Všeobecná epidemiológia	3
• Pôvodca nákazy	
• Reťaz nákazy – etiol. agens, rezervoár, spôsoby prenosu, brána vstupu, vnímavý jedinec	
• Možnosti prerušenia reťaze nákazy	
• Imunitne vnímavý jedinec	
• Štádiá infekčného procesu	
• Infekcie získané v komunite	
• Aktívna a pasívna imunizácia a očkovanie	
• Hlásenie infekcií, karanténne opatrenia	
4. Špeciálna epidemiológia	3
• Manažment mimoriadnej situácie (epidémia/pandémia)	
• Respiračné nákazy a vírusové ochorenia (TBC, SARS COVID-19 a pod.)	
5. Dokumentácia	2
• Legislatíva DE/SK	
• Tvorba hygienicko-epidemiologického plánu.	

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

Definície z Verejného zdravotníctva

Epidémia je výskyt najmenej troch prípadov ochorenia, ktoré sú v epidemiologickej súvislosti.

Pandémia respiračných ochorení je stav, keď sú splnené podmienky pandemického šírenia: potvrdenie prenosu nového vírusu z človeka na človeka, jeho prenos v populácii a výskyt zaznamenaný najmenej na dvoch kontinentoch. Pandémiu vyhlasuje Svetová zdravotnícka organizácia.

Endemický výskyt ochorenia je bežne sa vyskytujúce ochorenie za normálnych okolností v určitej populácii na určitom území.

Rizikové skupiny sú skupiny osôb populácie, u ktorých je predpoklad závažnejšieho priebehu ochorenia. Sú to napríklad osoby vo veku 65 a viac rokov, osoby s chronickým ochorením srdca, ciev, pľúc, obličiek a metabolického systému a osoby s oslabenou imunitou, deti a tehotné ženy.

Infekcia

Vniknutie a vývin alebo rozmnožovanie infekčného agensa v makroorganizme. Výsledkom infekcie môže byť klinicky zjavné (manifestné) ochorenie (typická a atypická infekcia) ako aj infekcia bez klinických príznakov (latentná a inaparentná infekcia). Prítomnosť živých mikroorganizmov na neživých predmetoch nie je infekcia, ale **kontaminácia**.

Infektivita

Vlastnosť biologického agensa, ktorá odráža relatívnu ľahkosť, s akou tento dokáže preniknúť a pomnožiť sa v hostiteľskom organizme. Patogény s vysokou infektivitou majú nízku infekčnú dávku a dokážu vyvolať ochorenie pri preniknutí malého počtu infekčných partikul do organizmu. Infektivita nemá žiadny vzťah k inkubačnému času a k závažnosti vyvolaného ochorenia.

Invazivita

Schopnosť mikróbov prenikať do tkanív hostiteľa, množiť sa v nich a svojou prítomnosťou a produkciou svojich metabolitov poškodzovať vitálne funkcie makroorganizmu.

Izolácia

Oddelenie pacientov (klientov) postihnutých chorobou od ostatných ľudí, aby sa zabránilo ďalšiemu šíreniu choroby na komunitu alebo zdravotných (sociálnych) pracovníkov.

Karanténne opatrenia = karanténa

Zvýšený zdravotný dozor a lekársky dohľad.

Kontakty

Osoby, ktoré sa dostali do kontaktu s potvrdeným alebo pravdepodobným prípadom, počas obdobia začínajúceho sa 24 hodín pred prejavom sa príznakov.

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

Kontakty možno rozdeliť do dvoch skupín:

- a) Kontakty v domácnosti a osoby, ktoré boli v priamom kontakte s prípadom, kontakty s infekčným materiálom;
- b) Osoby, ktoré strávili istý čas v tom istom priestore alebo mali spoločný klimatizačný systém, ako postihnuté prípady.

Nosič

Človek alebo zviera bez klinických príznakov ochorenia, ktorý vo svojich tkanivách prechováva a vylučuje infekčný agens a je potenciálnym zdrojom nákazy pre vnímavého hostiteľa. Nosičstvo môže existovať v priebehu inaparentnej infekcie (zdravý, asymptomatický nosič) alebo počas inkubačného času (nosič v inkubácii), v rekonvalescencii, alebo u perzistujúcich infekcií (chronický nosič). Nosičstvo môže byť krátkodobé i dlhodobé s vylučovaním pravidelným aj intermitentným.

Ohnisko nákazy

Lokalita, v ktorej sa uskutočňuje proces šírenia nákazy. Jej súčasťou je zdroj (zdroje) nákazy, vnímaví hostitelia, ktorí mohli byť exponovaní infekčným agensom, a tiež všetky súčasti vonkajšieho prostredia tejto lokality.

Ohrozenie

Stav systému, ktorý vzniká a trvá v dôsledku existencie a uvedomenia si potenciálneho narušenia jeho bezpečnosti. Je to **aktivizované riziko**, ktoré pôsobí proti záujmom subjektu a konkrétnej situácie, ktoré bezprostredne znemožňujú naplnenie jeho záujmov.

Ohrozenie verejného zdravia

Udalosť (incident), stav alebo látka, ktorej existencia predstavuje potenciálnu rýchlu, priamu alebo nepriamu hrozbu pre zasiahnutú verejnosť, v miere postačujúcej na vyvolanie krízy.

Pandémia

Veľmi rozsiahla epidémia, ktorá spravidla prekračuje hranice štátov a niekedy aj kontinentov a na rozdiel od epidémie nie je priestorovo ohraničená. Pandémia vzniká rýchlym rozšírením pôvodcu, proti ktorému ešte nie je v populácii ani čiastočná imunita.

Pandemický plán

Cieľom dokumentu je zabezpečenie pripravenosti štátu na pandémiu akútnych respiračných ochorení, ďalej len (pandémie), stanovenie úloh verejných inštitúcií a organizácií v pôsobnosti rezortov pri príprave na pandémiu a v čase vyhlásenej pandémie.

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

Kompetencie a právomoci vyškoleného pracovníka/multiplikátora

- ☞ Vyškolený odborný pracovník sa môže menovaním štatútom stať členom interného krízového tímu.
- ☞ **Denne** / podľa potreby a aktuálneho zdravotného stavu podáva klientom informácie o epidemickej/pandemickej situácii na základe ich psychického a fyzického stavu.
- ☞ Spolupracuje, alebo samostatne vypracováva „Dokument postupu k riešeniu mimoriadnej udalosti (Príklad: k výskytu koronavírusu)
- ☞ Vypracováva záznamy o preventívnych a nápravných opatreniach.
- ☞ Aktualizuje **hygienicko-epidemiologický plán**.
- ☞ Aktualizuje používané dezinfekčné prostriedky so zameraním na prípravky odporúčané k používaniu v prevencii pred prenosnou chorobou.
- ☞ Aktualizuje plán dezinfekcie so zameraním na (príklady):
 - dezinfekciu bežných dotykových plôch v celej prevádzke, v domácom prostredí (stolíky, držadlá a madlá, kľučky s minimálnou dezinfekciou jedenkrát v dennej a jedenkrát v nočnej zmene),
 - dezinfekciu priestorov prostredníctvom germicídnych žiaričov s otvoreným systémom (bez prítomnosti ľudí – napr. v nočnej zmene) pre spoločné priestory, spoločenské miestnosti, čakárne, návštevne miestnosti, chodby a izby klientov počas ich neprítomnosti; prostredníctvom germicídnych žiaričov s uzatvoreným systémom pre izby klientov resp. pre miestnosti s prítomnosťou ľudí,
 - kontroluje ako často sa vetrajú izby a priestory s pohybom a prítomnosťou ľudí
 - zabezpečuje častý pobyt klientov na čerstvom vzduchu v trvaní aspoň päť minút jednorazovo.
- ☞ Organizuje, alebo aj riadi pravidelné denné stretnutia k aktuálnej situácii v organizácii so zameraním na tvorbu a vyhodnocovanie preventívnych opatrení so záznamom.
- ☞ Vykonáva denný monitoring vývoja situácie v organizácii / v domácom prostredí a informuje všetkých kolegov o situácii na dennom stretnutí.
- ☞ vedie záznamy prevencie a dezinfekčných opatrení pred prenosným ochorením prostredníctvom germicídnych žiaričov, dezinfekcie povrchov a čističkami vzduchu.
- ☞ Zabezpečuje vstupný bariérový filter pre zamestnanca, ktorý pozostáva z nasledovných činností:
 - Monitoring klinických príznakov infekčného ochorenia (meranie telesnej teploty, kašeľ...) pred vstupom do prevádzky.
 - Monitoring klinických príznakov infekčného ochorenia (meranie telesnej teploty, kašeľ...) počas pracovnej doby.
 - Určenie a vytvorenie miestnosti pre bezpečné obliekanie/vyzliekanie OOPP zamestnancov (čistá / zelená zóna) na účel preventívneho oddelenia od personálu pracujúceho so suspektným prijímateľom.
 - Určenie a vytvorenie pracovnej miestnosti (s dokumentáciou, vyčlenenými zdravotnícko-kompenzačnými a opatrovateľskými, terapeutickými pomôckami), pre zamestnancov vykonávajúcich odbornú starostlivosť o suspektného klienta miestnosti.

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

- Určenie a vytvorenie šatne pre zamestnancov zo zelenej zóny.
 - Určenie a vytvorenie šatne pre zamestnancov červenej zóny.
 - Určenie a vytvorenie priestorov na osobnú hygienu, odpočinok/spánok, kontakt s rodinou, stravovanie počas viacdňového pobytu zamestnanca v prevádzke (v krízovej službe) pre zamestnancov červenej zóny.
-
- ☞ Komunikuje s klientmi, rodinnými príslušníkmi a ostatnými relevantnými zainteresovanými stranami o aktuálnom vývoji epidemickej/pandemickej situácie.
 - ☞ Ak interný krízový tím vyhlási obmedzenie návštev alebo **zákaz návštev** na základe rozhodnutia príslušných orgánov, alebo v zmysle platného covid automatu alebo semaforu Pandemického plánu, zabezpečuje kontrolu a dodržiavanie týchto obmedzení, alebo zákazu.
 - ☞ V zmysle **práva na utvorenie podmienok na zabezpečenie kontaktu so zvolenou osobou** zabezpečí na základe požiadavky klienta osobný, písomný, alebo elektronický kontakt tak, aby chránil zdravie klienta.
 - ☞ Vykonáva kontrolu používania ochranných pracovných pomôcok.
 - ☞ V zmysle legislatívnych nariadení /SK/DE. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia ak je poverenou osobou zabezpečuje hlásenie príslušným úradom prenosného ochorenia, podozrenia na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplných mikroorganizmov
 - ☞ Zabezpečuje na zamedzenie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení dezinfekciu.
 - ☞ Zabezpečuje priestory na izoláciu chorých klientov.
 - ☞ Zabezpečuje kontrolu dodržiavania izolácie.

Izolácia patrí medzi základné represívne epidemiologické opatrenia. Jej cieľom je obmedziť styk prameňa pôvodcu nákazy s ďalšími vnímavými jedincami a tak znemožniť prenos pôvodcu nákazy. Spôsob izolácie sa určuje podľa:

- klinického priebehu choroby (ak je ťažký volí sa izolácia na infekčnom oddelení, kde sa chorému dostane potrebná liečba a ošetrovateľská starostlivosť) a nariaďuje ju ošetrojúci lekár,
- epidemiologických kritérií (lekár chorého izoluje na infekčnom oddelení aj pri ľahko prebiehajúcim ochorení, ak ohrozuje ako prameň pôvodcu nákazy vyšší počet vnímavých jedincov), v tomto prípade nariaďuje izoláciu orgán na ochranu zdravia.

Trvanie izolácie závisí od času infekciozity (času počas ktorého chorý klient vylučuje patogénne organizmy). Počas izolácie sa vykonávajú opatrenia na likvidáciu patogénnych mikroorganizmov v prostredí okolo chorého- vykonáva sa priebežná dezinfekcia. po skončení izolácie sa vykoná záverečná dezinfekcia. K opatreniam v ohnisku nákazy na základe rozhodnutia príslušných orgánov SK/DE patrí najmä očkovanie osôb , ktoré sú v priamom kontakte s chorou osobou, izolácia a lebo karanténne opatrenia.

- ☞ Zabezpečuje karanténne opatrenia

Kompetenčný model v rámci vzdelávacieho modulu: „Zásady hygieny a epidemiológie v sociálnych službách v mimoriadnej situácii epidémie/pandémie.“

Karanténne opatrenia sa vzťahujú na osoby podozrivé z nákazy. Jedná sa o osoby klinicky zdravé, bez subjektívnych ťažkostí, ktoré sú schopné pokračovať vo svojom každodennom spôsobe života, vrátane výkonu povolania. medzi karanténne opatrenia patrí: karanténa, zvýšený zdravotný dozor a lekársky dohľad.

Karanténa. Pri určitých nákazách osoby podozrivé z nákazy predstavujú potencionálny (možný) prameň pôvodcu nákazy a preto sa im ukladá karanténa, ktorou sa vo zvyčajnom spôsobe života obmedzujú. Trvanie karantény určuje maximálny inkubačný čas infekcie, pre ktorú bola nariadená. Ako prvý deň sa počíta deň posledného styku s chorým.

Zvýšený zdravotný dozor je karanténne opatrenie, ktorému sa v odôvodnených prípadoch musia podrobiť osoby podozrivé z nákazy. Toto karanténne opatrenie spočíva v zákaze určitých epidemiologicky závažných činností, pri vykonávaní ktorých by sa mohlo prenosné ochorenie šíriť (napr. potravinári), alebo úprave pracovných podmienok na pracovisku osoby podozrivej z nákazy (napr. preradenie na iné činnosti). U osoby, ktorá je pod zvýšeným zdravotným dozom sa zároveň vykonáva lekársky dohľad.

Lekársky dohľad - nariadi sa pravidelná kontrola zdravotného stavu osoby podozrivej z nákazy. Lekársky dohľad sa skladá z:

- klinického sledovania podozrivého z nákazy, vrátane pravidelného merania teploty a cielených otázok na subjektívne ťažkosti, ktoré sú charakteristické pre očakávanú chorobu,
- cieleného laboratórneho vyšetrovania, ktoré má v prípade potreby odhaliť prebiehajúcu skrytú infekciu.

Lekársky dohľad vykonáva lekár, zodpovedajúci za liečebno-preventívnu starostlivosť o podozrivého z nákazy (praktický lekár pre dospelých, deti a dorast, prípadne závodný lekár). trvanie lekárskeho dohľadu je určené maximálnym inkubačným časom predpokladaného infekčného ochorenia, pričom sa ako prvý deň počíta deň posledného styku s chorým .

📁 V prípade karantény pomáha tento odborný pracovník vytvárať v spolupráci so psychológom psychologické intervencie pre upokojenie klientov, ich rodín a samotných zamestnancov.

	Garantka (SK)	Garantka (DE)	Riaditeľka AVVSS
Meno a priezvisko	Mária Kovaľová	Kristina Milevski	Oľga Hláveková
Podpis			